

PROJEKT ŠPECIALIZAČNÉHO ŠTUDIJNÉHO PROGRAMU

ŠPECIALIZAČNÝ ŠTUDIJNÝ PROGRAM V ŠPECIALIZAČNOM ODBORE OŠETROVATEĽSKÁ STAROSTLIVOSŤ V PSYCHIATRII

a) Charakteristika špecializačného odboru a dĺžka trvania špecializačného štúdia

1. Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii je špecializačný odbor, ktorý sa zaoberá komplexnou ošetrovateľskou starostlivosťou o osoby so zameraním na starostlivosť o duševné zdravie a o osoby trpiace duševnými poruchami.
2. Špecializačné štúdium trvá minimálne **jeden rok a šesť mesiacov**.
3. Špecializačné štúdium **nadväzuje na**
  - a) vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v magisterskom študijnom programe v študijnom odbore ošetrovateľstvo a ošetrovateľskú prax v odbore ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii najmenej dva roky bez prerušenia,
  - b) vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa v bakalárskom študijnom programe v študijnom odbore ošetrovateľstvo a ošetrovateľskú prax v odbore ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii najmenej dva roky bez prerušenia,
  - c) vyššie odborné vzdelanie v študijnom odbore diplomovaná všeobecná sestra a ošetrovateľskú prax v odbore ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii najmenej dva roky bez prerušenia alebo
  - d) úplné stredné odborné vzdelanie v študijných odboroch pre zdravotnícke povolanie sestra a ošetrovateľskú prax v odbore ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii najmenej dva roky bez prerušenia.

b) Rozsah teoretických vedomostí, praktických zručností a skúseností potrebných na výkon špecializovaných pracovných činností:

Rozsah teoretických vedomostí

1. Anatómia, fyziológia, patofyziológia, neurobiológia duševných porúch
2. Charakteristika a náplň odboru psychiatrie. Vzťah psychiatrie k iným klinickým odborom.
3. Psychiatrické ošetrovateľstvo
4. Duševné zdravie, hygiena a epidemiológia psychických porúch
5. Základy psychopatológie.
6. Psychiatria a špecifiká ošetrovateľskej starostlivosti v jednotlivých odboroch – v pediatrii, v dorastovej psychiatrii, v geriatrii.
7. Klinická psychiatria.
8. Psychofarmakoterapia a liečebná výživa vzťahujúca sa na ochorenia a stavy vyžadujúce ošetrovateľskú starostlivosť v psychiatrii.
9. Všeobecné zásady ošetrovania chorých v psychiatrii. Prevádzka psychiatrického oddelenia. Vybrané organizačné a administratívne otázky. Špecifiká príjmu a prepustenia psychiatrického pacienta.
10. Komplexná individualizovaná starostlivosť zameraná na sledovanie, monitorovanie, ošetrovanie v starostlivosťi o duševné zdravie a o osoby trpiace duševnými poruchami.
11. Komunikácia v psychiatrii.

12. Urgentná psychiatria, problematika suicidality.
13. Klinická psychológia , psychopatológia a psychoterapia.
14. Teórie a modely ošetrovateľstva aplikované na ošetrovateľskú starostlivosť v psychiatrii.
15. Ošetrovateľský proces a jeho špecifiká v ošetrovateľskej starostlivosti v psychiatrii, osobitosti ošetrovateľskej dokumentácie.
16. Štandardy psychiatrického ošetrovateľstva a starostlivosti o duševné zdravie.
17. Sledovanie a hodnotenia kvality ošetrovateľskej starostlivosti v psychiatrii.
18. Ošetrovateľská rehabilitácia zameraná na prevenciu komplikácií z fyzickej imobility
19. Postupy kinestetiky so zameraním na podporu zdravia.
20. Ošetrovateľská starostlivosť o skupinu a komunitu v ošetrovateľskej starostlivosti v psychiatrii. Význam rodiny v starostlivosti o duševne chorého.
21. Prístrojová technika v ošetrovateľskej starostlivosti v psychiatrii a jej použitie.
22. Sociálna problematika pacientov s poruchami mentálneho zdravia v ambulantnej psychiatrickej starostlivosti, diferencovaná sociálna starostlivosť na psychiatrických oddeleniach a v jednotlivých oblastiach ošetrovateľskej starostlivosti v psychiatrii.
23. Sociológia.
24. Ošetrovateľská etika.
25. Právo a legislatíva v profesijnej činnosti so zameraním na špecifiká starostlivosti o osoby trpiace duševnými poruchami.
26. Edukačný proces.
27. Verejné zdravotníctvo a výchova k zdraviu.
28. Výskum v ošetrovateľstve.
29. Evidence based nursing v psychiatrii.

Rozsah praktických zručností a skúseností

Minimálny počet zdravotných výkonov

A	Ošetrovateľské výkony súvisiace s diagnostickými a liečebnými výkonmi, ktoré sestra vykonáva v spolupráci s lekárom	
1.	Transport psychiatrického pacienta	10
2.	Špecifický príjem, prepustenie a preklad pacienta na psychiatrickom oddelení	30
3.	Ošetrovanie kožných defektov	5
4.	Ošetrovanie poranení	5
5.	Ošetrovateľská rehabilitácia	5
6.	Bezpečnostné opatrenia a primerané zvládnutie fyzického obmedzenia pacienta	5
7.	Relaxačné metódy a zvládanie stresu	5
8.	Skupinová psychoterapia – účasť v role koterapeuta	10
9.	Individuálna psychoterapia – účasť v role koterapeuta	5
10.	Terapeutická komunita – účasť v role koterapeuta	10
11.	Elektrokonvulzívna terapia	10
12.	Psychoedukácia – pacienta a príbuzných	10
13.	Sesterské vizity	10
14.	Psychosociálna rehabilitácia	5
15.	Liečba prácou	5
16.	Elektrografické vyšetrenie mozgu	5

B	Komplexná ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii	
1.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta so závislosťou od psychoaktívnych látok	10
2.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta so schizofréniou	5
3.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s depresiou	5
4.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s mániou	5
5.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s organickými duševnými poruchami	5
6.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s psychoreaktívnou poruchou alebo poruchami podmienenými stresom	3
7.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o gerontopsychiatrického pacienta	5
8.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta so suicídiom	5
9.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s neurózou	5
10.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s psychosomatickými poruchami	3
11.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s vrodenými odchýlkami a anomáliami	5
12.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s poruchami vývinu a zrenia	4
13.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s poruchami osobnosti	3
14.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s poruchami príjmu potravy	5
15.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s poruchami správania	5
16.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta so sexuálnymi odchýlkami a poruchami	3
17.	Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii o pacienta s epilepsiou a progresívnou paralýzou	2

C. Praktické skúsenosti

1. špecializované výkony, ošetrovateľské techniky a postupy fyzikálneho vyšetrenia,
2. edukačné a výskumné činnosti v ošetrovateľskej starostlivosti v psychiatrii,
3. tvorba návrhov štandardov pre ošetrovateľskú starostlivosť v psychiatrii,
4. vytváranie podmienok pre bezpečné prostredie na psychiatrických oddeleniach,
5. uplatňovanie metódy ošetrovateľského procesu,
6. vedenie ošetrovateľskej dokumentácie v špecifických podmienkach ošetrovateľskej starostlivosti v psychiatrii,
7. zvládanie techník a postupov so zameraním na diagnostické, terapeutické, psychoterapeutické, rehabilitačné a výchovné metódy v oblasti psychiatrického ošetrovateľstva,
8. kontinuálne monitorovanie, validné dokumentovanie správania pacienta a vedenie ošetrovateľskej dokumentácie,
9. vytvorenie štandardu pre oblasť psychiatrickej ošetrovateľskej starostlivosti.

D. Technické zručnosti sestry

1. Obsluha prístroja na ECT (elektro-konvulzívnu terapiu) - Comatron
2. Použitie glukometra a orientačné vyšetrenie glukózy
3. Obsluha kyslíkového prístroja a kyslíková terapia
4. Obsluha elektorencefalografu a asistencia pri EEG
5. Vyšetrenie prítomnosti etanolu v dychu

Nácvik techník komunikácie

1. osobnostné predpoklady efektívnej komunikácie,
2. verbálna a neverbálna komunikácia,
3. asertívne zvládanie konfliktov a náročných komunikačných partnerov.

c) Organizačná forma špecializačného štúdia

Špecializačné štúdium sa začína akademickým rokom podľa zostaveného študijného plánu. Pozostáva z praktickej a teoretickej časti, pričom praktické vzdelávanie má prevahu. Špecializačné štúdium sa ukončí špecializačnou skúškou, ktorej súčasťou je obhajoba písomnej práce.

d) Rozsah a zameranie odbornej zdravotníckej praxe vykonávanej na jednotlivých pracoviskách zdravotníckych zariadení, jej minimálna dĺžka a časový priebeh

Odborná zdravotnícka prax v špecializačnom odbore ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii s dĺžkou trvania 1 rok a 6 mesiacov, z toho:

1.	teoretická príprava vo vzdelávacej ustanovizni	4 týždne
2.	ošetrovateľská prax vo výučbovom zdravotníckom zariadení	2 týždne

Časovo-tematický plán špecializačného študijného programu v špecializačnom odbore ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii

Dĺžka trvania štúdia : 1 (jeden) rok a 6 (šesť) mesiacov

- **teoretická časť** (kontaktná výučba) – 4 týždne (150 hod.)
- **praktická časť** (kontaktná výučba) – 2 týždne (80 hod.)

Teoretická časť

Teoretická časť bude prebiehať na Ústave ošetrovateľstva JLF UK a Psychiatrickej klinike JLF UK a UNM a bude ju zabezpečovať lektorský zbor pre teoretickú časť vzdelávacieho programu. Teoretická príprava (kontaktná výučba) bude prebiehať formou interaktívnych prednášok v rozsahu 4 x 1 týždeň.

Praktická časť

Praktická časť bude prebiehať vo výučbovom zdravotníckom zariadení na Psychiatrickej klinike JLF UK a UNM. Jednému členovi lektorského tímu pre praktickú časť budú pridelení maximálne 6 (šiesti) účastníci programu. Praktická časť vo výučbovom zariadení bude prebiehať formou praktických cvičení pri lôžku pacienta v zdravotníckom zariadení v rozsahu 10 pracovných dní (80 hodín) a to 2 x 1 týždeň – individuálne podľa dohody s odborným garantom.

Počas špecializačného štúdia musí sestra realizovať predpísané zdravotnícke výkony - výkony môžu byť realizované na materskom pracovisku pod dohľadom schváleného školiteľa alebo

počas praktickej časti vzdelávania na Psychiatrickej klinike JLF UK a UNM pod dohľadom akreditovaného lektora praktickej časti

Ukončenie študijného programu:

- a) **obhajoba špecializačnej práce** – teoretické vedomosti a nadobudnuté praktické skúsenosti sestry zdokumentujú vypracovaním záverečnej práce komplexnej ošetrovateľskej starostlivosti.
Tému špecializačnej práce zadáva a schvaľuje odborný garant. Rozsah špecializačnej práce je minimálne 20 strán. Pokyny ku vypracovaniu práce a všetky ďalšie informácie a tlačivá nájdete na webovej stránke v časti *Záverečné práce*.
- b) **ústna špecializačná skúška** pred komisiou pre špecializačnú skúšku v odbore ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii.

ODPORÚČANÁ LITERATÚRA

1. BAUDIŠ, P., LIBIGER, J. *Psychiatrie a etika*. 1. vyd. Praha : Galén, 2002, 156 s. ISBN 80-7262-104-1.
2. BÓRIKOVÁ, I., TOMAGOVÁ, M., ŽIAKOVÁ, K. 2014. Meracie nástroje v gerontologickom ošetrovateľstve. Multimediálna podpora výučby klinických a zdravotníckych disciplín : Portál Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského [online].[cit. 2014-01-22]. Dostupný z WWW: <http://portal.jfmed.uniba.sk/clanky.php?aid=251> . ISSN 1337-7396.
3. HÖSCHL, C. et al. 2004. *Psychiatrie*. Praha: Tigris, 2004. 883 s. ISBN 80-900130-1-5
4. GURKOVÁ, E. et al. 2009. *Vybrané ošetrovateľské diagnózy v klinickej praxi*. 1. vyd. Martin: Osveta, 2009. 244 s. ISBN 97-880-806330-80.
5. HORT, V. et al. *Dětská a adolescentní psychiatrie*. Praha: Portál, 2000. 496 s. ISBN 80-7178-472-9
6. JANOSIKOVÁ, E., DAVIESOVÁ, J. 1999. *Psychiatrická ošetrovateľská starostlivosť. Duševné zdravie a psychiatrické ošetrovateľstvo*. 1. vyd. Martin : Osveta, 1999. 551 s. ISBN 80-8063-017-8
7. KAFKA, J. et al. 2004. *Mentálne zdravie, psychiatria a ošetrovateľstvo*. 1. vyd. Košice : Mercury – Smékal, 2004. 286 s. ISBN 80-89203-01-9
8. KOLIBÁŠ, E. 2010. *Príručka klinickej psychiatrie*. 2. vyd. Nové zámky : Psychoprof, 2010.304 s. ISBN 80-7167-021-9
9. KONTROVÁ, E. et al. 2005. *Štandardy v ošetrovateľstve*. Martin : Osveta, 2005. 215 s. ISBN 80-8063-198-0.
10. MALÁ E., PAVLOVSKÝ, P. 2002. *Psychiatrie*. 1.vyd. Praha : Portál, 2002. 143 s. ISBN 80-7178-7000-0
11. MAREČKOVÁ, J. 2006. *Ošetrovateľské diagnózy v NANDA doménách*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. 264 s. ISBN 80-247-1399-3.
12. MARKOVÁ, E. et al. 2006. *Psychiatrická ošetrovateľská péče*. Praha : Grada Publishing, 2006. 352 s. ISBN 80-247-1151-6
13. MIERTOVÁ, M., ŽIAKOVÁ, K., OVŠONKOVÁ, A. a kol. 2015. *Multimediálna vysokoškolská učebnica techník a zručností*. [online]. Univerzita Komenského Bratislava, Jesseniova lekárska fakulta v Martine, Ústav ošetrovateľstva, 2015. 672 s. Dostupné na: <http://e-knihy.jfmed.uniba.sk/knihy/ostech/> ISBN 978-80-89544-88-2.

14. MOROVICSOVÁ, E. a kol. 2011. *Komunikácia v medicíne*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2011. 210 s. ISBN 978-80-223-3025-1
15. ONDREJKA, I. 2006. *Depresia v kontexte kvality života*. Rožňava: Roven, 2006. 126 s. ISBN 80-89168-15-9
16. SPAR, J.E., LA RUE,A. 2003. *Geriatrická psychiatria*. Trenčín : Vydavateľstvo F. 2003. 293 s. ISBN80-88952-13-1
17. ŽIAKOVÁ, K. et al. 2007. *Ošetrovateľské konceptuálne modely*. 1. vyd. Martin: Osveta, 2007. 190 s. ISBN 80-8063-247-2.

18. ŽIAKOVÁ, K. et al. 2009a. *Ošetrovateľský slovník*. 1. vyd. Martin: Osveta, 2009. 218 s. ISBN: 978-80-8063-315-8.
19. ŽIAKOVÁ, K. et al. 2009b. *Ošetrovateľstvo - Teória a vedecký výskum*. 2. vyd. Martin : Osveta, 2009. 323 s. ISBN 978-80-8063-304-2.
20. ŽUCHA, I., ČAPLOVÁ, T. a kol. 2008. *Lekárska psychológia*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008. 208 s. ISBN 978 - 80 - 223 - 2439 -7